

Irodalom

A VIZUÁLIS NEVELÉS PEDAGÓGIÁJA

Nevelés

- ÁDÁM György, *Érzékelés, tudat, emlékezés*, Medicina, Bp., 1969.
- BOKOR Béla – Dr. KOLTAI Dénes (szerk.), *Szociokulturális animáció*, Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs, 1995.
- BUDA Béla, *A személyiségfejlesztés és a nevelés szociálpszichológiája*, Tankönyvkiadó, Bp., 1986.
- BUDA Béla, *Az empátia – a beleélés lélektana*, Gondolat, Bp., 1980.
- CSAPÓ Benő, *A kombinatív képesség struktúrája és fejlődése*, Akadémia Kiadó, Bp., 1988.
- CSEPELI Csörgy, *A meghatározatlan állat. Szociálpszichológia kezdőknek és haladóknak*, Ego School Bt., Bp., 1993.
- FORGÁCS József (Joseph P. FORGAS), *A társas érintkezés pszichológiája*, Kairosz Kiadó, 1988.
- GIDDENS, Anthony, *Szociológia*, Osiris Kiadó, Bp., 1977.
- KERESZTY Zsuzsa–PÓLYA Zoltán, *Csenyété*, antológia, bár Könyvek, Csenyété–Budapest–Szombathely, 1998.
- NAGY József, *Nevelési kézikönyv személyiségfejlesztő pedagógiai programok készítéséhez*, Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged, 1996.
- VIDOVSKY Gábor (szerk.), *Neveljünk, önneveljünk örömmel*, Image, Bp., 1993.

Vizuális nevelés, vizualitás

- Cristina LASTREGO–Francesco TESTA, *Nézz, láss, kérdezz. Könyv a látható világról*, Magyar változat: WÉBER Péter, Gondolat, Bp., 1983.
- I. *Emberi Alak*
II. *Környezet*
III. *Tömegkommunikáció*
- BALOGH Jenő, *A vizuális ítélet*, Akadémiai Kiadó, Bp., 1984.
- BALOGH Jenő, *Képes világ. Harmonikus pedagógia. Vízió-asszociatív analízis*, Veszprém Megyei Pedagógiai Intézet, Veszprém, 1999.
- KÁRPÁTI Andrea (szerk.), *Vizuális képességek fejlődése*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1995.
- FOGHTÚY Krisztina, HARANGI Anna (szerk.), *Múzeumpedagógia, Útmutató pedagógusok számára*, Korona Kiadó, Bp., 1993.
- Művészeti vizuális nevelés. Tanári kézikönyv az általános iskola 5–8. osztályához*, Tankönyvkiadó, 1985.
- RÉZMŰVESNÉ Nagy Ildikó (szerk.), „*Növés-terv*”. A vizuális tehetség gondozása Borsod–Abaúj–Zemplén megyében. Borsod–Abaúj–Zemplén Megyei Önkormányzat, Miskolc, 1988.
- SÁNDOR Éva–HORVÁTH Péter, *Képzőművészeti pedagógiai terápia*, Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Bp., 1995.
- SÁNDOR Éva „*Szabad festés védelem alatt*”. Képzőművészeti pedagógiai terápia tanulásban akadályozott, diákkotthonban élő, 7–12 éves gyermekek számára, Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Bp., 1996.
- SOLTRA Elemér, *A rajz tanítása*, Tankönyvkiadó, Bp., 1984.
- SZALONTAI György, *A vizuális nevelés*, Tárogató Kiadó, Bp., 1994.
- SZAPPANOS István, *Rajzolás, festés, tárgyalakítás*, Tankönyvkiadó, Bp., 1984.
- SZENTIRMAI László, *Nevelés kézzel-bábbal*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1998.

SZÉKÁCSNÉ Vida Mária, *A művészeti nevelés hatásrendszere*, Tankönyvkiadó, Bp., 1980.

Tanítástervezés

- dr. HORTOBÁGYI Katalin, *A projekt-módszer*. Egy komplex tanulásszervezési módszeregyüttes tézisei, in *Iskolavezetés*, 1993. augusztus.
- KÁRPÁTI Andrea, *Vizuális nevelés: Vizsga és projektmódszer*. Középiskolai tantárgyi feladatbankok, OKI, 1997.
- KÖRNYEINÉ GERE Zsuzsa, *NAT-KALAUZ I-II.*, in *Vizuális Kultúra*, Módszertani Lapok, az Országos Köznevelési Szolgálat Iroda módszertani folyóirata, I. évfolyam 1–2., 3–4., Bp., 1997–98.
- HUNYADY Györgyné–M. NÁDASI Mária, *A nevelés-oktatás tervezése*. Jegyzet, a Budapesti Tanítóképző Főiskola Kiadványa, Bp., 1995.
- SÁNDOR Zsuzsa, *Tantervezés és a tanítás tervezése*. Segédanyag a vizuális kultúra tanításához, Eötvös József Könyvkiadó, Bp., 1997.

Gyermekrajzok

- *ARNHEIM, Rudolf, *A vizuális élmény. Az alkotó látás pszichológiája*, Gondolat, Bp., 1979. Formafejlődés, 183–242.
- *BENKÁNE ZSEMLYE Erzsébet, *Adatok a 4–8 éves gyermekek személyiségvizsgálatához rajvizsgálatok alapján*, Pszichológiai Tanulmányok VI., Akadémia Kiadó, Bp., 1964. 575–593.
- *GERÁ Zsuzsa, *A gyermekrajzok esztétikuma*, Akadémiai Kiadó, Bp., 1974.
- GERÁ Zsuzsa, *Esztétikusan rajzoló gyerekek kreativitásának követése serdülőkorig. Kreativitás és deviáció*, Akadémia Kiadó, Bp., 1982.
- GERÁ Zsuzsa, *A gyermekkori esztétikus rajzolás hatása a kreativitás további fejlődésére*. *Magyar Pszichológiai Szemle*, XI. kötet, 1983. 244–255.
- *GERÁ Zsuzsa, *A gyermekrajzok formanyelvének vizsgálata*, in *Rajztanítás, a Művelődésügyi Minisztérium módszertani folyóirata*, 1970/5.
- *HÁRDI István *A dinamikus rajzvizsgálat*, Medicina, Bp., 1983. 31–66.
- *MÉREI Ferenc–V. BINÉT Ágnes, *Gyermekrajz*, in *Gyermeklélektan*, Gondolat, Bp., 1981.
- PAÁL Ákos, *A gyermekrajzok fejlődésének motivációi a 6–10. életév között*, *Magyar Pszichológiai Szemle*, XXVII. kötet, 495–504.
- PIAGET, Jean, *Szimbólumképzés a gyermekkorban*, Gondolat, Bp., 1978.
- *SZÉKÁCSNÉ VIDA Mária, *A firkától a személyes kapcsolatok kifejezéséig*, in *Átmenetek iskoláskorig*, Magyar Pedagógiai Társaság, Bp., 1970. 111–137.
- (A *-gal jelölt irodalom megtalálható a *Vizuális képességek fejlődése* című kötetben, szerk.: Kárpáti Andrea)

TECHNIKÁK

Kifejezés, képzőművészet

Átfogó

A képzőművészet iskolája I–II., szerk.: Molnár C. Pál, Képzőművészeti zsebkönyvtár. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Bp., 1976.

Festészet

KARÁTSZON Gábor, *Miért fest az ember?*, Műhelytitkok sorozat, Corvina, Bp., 1975.

KARÁTSZON Gábor, *A festés mestersége*, Műhelytitkok sorozat, Corvina, Bp., 1976.

Szobrászat

FEKETE Tamás, *Szobrászat*, Műhelytitkok sorozat, Corvina, Bp., 1982.

Grafika

KREIÁA, Ale%, *A művészi grafika technikái*, Corvina, Bp., 1986.

KOVÁCS Albert, *A rajzról*, Műhelytitkok sorozat, Corvina, Bp., 1978.

SOTRIFFER, Kristian, *A fametszettől a kőrajzig*, Corvina, Bp., 1968.

MAURER Dóra, *Rézmetszés, rézkarc*, Műhelytitkok sorozat, Corvina, Bp., 1980.

SZABADOS Árpád, *Metszés és nyomtatás*, Műhelytitkok sorozat, Corvina, Bp., 1978.

Fotómontázs

Bálint Endre *élete, munkássága*, (cikksorozat) in *Művészet*, 1977/6.

BÁLINT Endre, *Szesélyes jegyzetek a fényképek szerepéről festészetemben*, in *Fotóművészet*, 1975/1. 28.

BÁLINT Endre, *Vajda Lajos fotómontázsairól*, in *Fotóművészet*, 1975/3, 23–26.

FORGÁCS Éva, *Kollázs és montázs*, Műhelytitkok sorozat, Corvina, Bp., 1976.

KAPOSI Endre, *A montázsról*, in *Rajztanítás*, 1972/2. 20–21.

KOLLARICS Gábor, *Egy montázsklub tanulságai*. A Budapesti Tanítóképző Főiskola Tudományos Közleményei, XIII., 1993.

Különszám a fotómontázsról, *Rajztanítás*, a Művelődési Minisztérium módszertani folyóirata, 1987/4–6.

SZILÁGYI Gábor, *Az összemásolt fénykép*, in *A fotóművészet története*, Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Bp., 1982. 283–294.

SZILÁGYI Gábor, *A fotómontázs még mindig hódít*, in *Fotó*, 1983/4, 167–168.

ÚJLAKI Gabriella, *A kollázs elnyeli a montázst?*, in *Művészet*, 1983/2, 42–43.

Tárgy- és környezetkultúra

Átfogó, népművészet

BAKTAY Patrícia–KOLTAI Magdolna, *Beszélő tárgyak*, Tankönyvkiadó, Bp., 1989.

FÉL Edit–HOFFER Tamás, *Parasztok, pásztorok, betyárok*, Bp., 1966.

FÉL Edit–HOFFER Tamás, *Magyar népművészet*. Corvina, Bp., 1975.

Hagyomány és kreativitás I–III., UNESCO Konferencia, Budapest–Kecskemét, 1980.

I. *Magyar paraszti gyermeknevelés*. Szerk. FÖLDESNE GYÖRGYI Erzsébet

II. *Oktatás, művészet, folklór, játék*. Szerk. HOSSZÚ Klára

III. *Kreativitás és hagyomány*. Szerk. VOIGT Vilmos

HERNÁDI Miklós, *Tárgyak a társadalomban*. Bevezetés a tárgyak rendszerébe, Az én világom sorozat, Kozmosz könyvek, Bp., 1982.

KARDOS Mária, *Népművészet*. Kiegészítő jegyzet, (*Ajánlott irodalom jegyzékével*.) Budapesti Tanítóképző Főiskola, 1985.

Kézművesség. Kézikönyv gyerekeknek és tanítóknak. Magyar Iparművészeti Főiskola, Bp., 1993.

KRESZ Mária, *Virág és népművészet*, Bp., 1976.

LÜKÃ Gábor, *A magyar lélek formái*, Exodus, 1942; reprint, Pécs, 1987.

TARJÁN Gábor, *Folklór, népművészet, népies művészet*, Tankönyvkiadó, Bp., 1991.

BELLON Tibor–FÜGEDI Márta–SZILÁGYI Miklós (szerk.), *Tárgyalkotó népművészet*, Jelenlévő Múlt sorozat, Planétás Kiadó, Bp., 1998.

TÁTRAI Zsuzsanna–KARÁCSONY MOLNÁR Erika, *Jeles napok, ünnepi szokások*, Jelenlévő Múlt sorozat, Planétás Kiadó, Bp., 1997.

VOIGT Vilmos, *A folklór esztétikájához*. Bp., 1972.

Bőrművesség

LUKOVSKY Ilona, *Bőrművesség*, Kaptár sorozat. Múzsák Közművelődési Kiadó, 1986.

Famesterségek

SZATYOR Győző, *Faművesség*, Pro Pannonia Kiadói Alapítvány, Bp., 1986.

ZELNIK József (szerk.), *Régi famesterségek*, Népművelési Intézet, Bp., 1981.

Játék

BERHIDAI Magdolna–FÉNYI Tibor–KISS Anna, *Máktiündérek csutkanépek*, Móra Kiadó, Bp., 1984.

BORSAI Ilona–HAJDU Gyula–IGAZ Mária, *Magyar népi gyermekjátékok*, Bp., 1976.

KERESZTY Kornél, *Virágrendezés és játékok termésekkel*, Csináld velünk sorozat, Móra Kiadó, Bp., 1984.

KÉKES István, *Papírajátékok*, Csináld velünk sorozat, Móra Kiadó, Bp., 1983.

NAGY Mari–VIDÁK István, *Játékok vízparti növényekből*, Csináld velünk sorozat, Móra Ferenc Ifjúsági Kiadó, Bp., 1980.

NAGY Mari–VIDÁK István, *Fűben, fában játék*, Jelenlévő Múlt sorozat, Planétás Kiadó, Bp., 1998.

ZELNIK József (szerk.), *Gyermeki Játékok*, Bp., 1977.

Kerámia

KARDOS Mária, *Primitív fazekasság*, Mesterségek sorozat, NPI, 1979.

KARDOS Mária, *Mintázások, agyagos munkák*, A Szórákaténusz módszertani kiadványai II., 1987.

KARDOS Mária, *Agyagművesség*. Hobbi sorozat, Móra Kiadó, Bp., 1987.

KÁDASI Éva – KARDOS Mária, *Kerámia*, Kaptár sorozat, Múzsák Kiadó, Bp., 1982.

CSUPOR István–CSUPORNÉ Angyal Zsuzsa, *Fazekaskönyv*, Jelenlévő Múlt sorozat, Planétás Kiadó, Bp., 1998.

Nemezkészítés

NAGY Mari–VIDÁK István, *Nemezkészítés*, in *Kézművesség. Kézikönyv gyerekeknek tanítóknak*, Magyar Iparművészeti Főiskola, Bp., 1993.

NAGY Mari–VIDÁK István, *Nemezkészítés*, Jelenlévő Múlt sorozat, Planétás Kiadó, Bp., 1997.

NAGY Mari–VIDÁK István, *Elfelejtett ősök árnyai*. Tanulmányok 1972–1998, Petőfi Sándor Művelődési Központ, Gödöllő, 1999.

Textilfestés, tojásfestés

B. BOROS Ilona–P. SZÉKELY Éva *Batikolás, tojásírás*, Csináld velünk sorozat, Móra Kiadó, Bp., 1981.

LENGYEL Györgyi *Népi batik*. MNOT, 1972.

Szövés, fonás, varrás, rongybaba

CSÓKOS Györgyi, *Szövés*, Csináld velünk sorozat, Móra Kiadó, Bp., 1978.

CSÓKOS VARGA Györgyi, *Tárgyi anyanyelvünk*, Szent Gellért Egyházi Kiadó, Szeged, 1992.

CSÓKOS VARGA Györgyi, *Kotta és kép*, ALFADAT-Press Kft., Tatabánya, 1997.

CSÓKOS VARGA Györgyi, *Fonás, vetés, szövés*, Jelenlévő Múlt sorozat, Planétás Kiadó, Bp., 1997.

LAKATOS Lilla, *Rongybubák*, Móra, Bp., 1985.

LANDGRÁF Katalin–SZITTNER Andrea, *Kéziszövés*, Mesterségek sorozat, NPI, 1981.
LANDGRÁF Katalin–SZITTNER Andrea, *Szövés*, Kaptár sorozat, Múzsák
Közművelődési Kiadó, Bp., 1986.
SZENES Zsuzsa, *Kelmék és hímzések*, Műhelytitkok sorozat, Corvina, Bp., 1980.
VADÁSZ Katalin, *Varrás*, Kaptár sorozat, Múzsák Közművelődési Kiadó, Bp., 1986.

Origami

PATAKI Tibor, *Papírcsodák*, Ságvári Endre Könyvszerkesztőség, Bp., 1982.

Öltözködéskultúra

GAZDA Klára–KAÁZ Sándor, *Székelyek ünneplőben*, Jelenlévő Múlt sorozat, Planétás
Kiadó, Bp., 1997.

A TÖLGYFA-PROGRAM könyvei, Helikon Kiadó

BUBCSÓ–KARDOS–PREISINGER, *KÉP-VILÁG 1*. Tankönyv az 1. évfolyam számára és
tanári kézikönyv, Bp., 1998.

BUBCSÓ–KARDOS–PREISINGER, *KÉP-VILÁG 2*. Tankönyv a 2. évfolyam számára és
tanári kézikönyv, Bp., 1999.

SÁNDOR Zsuzsa, *KÉP-VILÁG 3*. Tankönyv a 3. évfolyam számára és tanári kézikönyv,
Bp., 2000.

SÁNDOR Zsuzsa, *KÉP-VILÁG 4*. Tankönyv a 4. évfolyam számára és tanári kézikönyv,
Bp., 2000.

HEFFNER Anna, *VILÁGLÁTÓ 1*. Tankönyv az 5. évfolyam számára és tanári kézikönyv,
Bp., 1999.

HEFFNER Anna, *VILÁGLÁTÓ 2*. Tankönyv a 6. évfolyam számára és tanári kézikönyv,
Bp., 1999.

SZÁVAI István, *VIZUÁLIS NEVELÉS 1*. Feladatgyűjtemény és tanári kézikönyv az 1–8.
évfolyamok számára, Bp., 1997.

IHÁSZ Zsuzsa, *Művészeti technikák könyve*, Bp., 1997.